

Nagytétény–Campona – az 1996. évi kutatások

(Bp. XXII. ker.)

Nagytétényben, a Kastélymúzeum mellett, a római kori castellum CAMPONA helyén a Magyar Nemzeti Múzeum és Budapest XXII. kerület Önkormányzata Régészeti Park kialakítását tervezi.

1995. évi leletmentést követően 1996 júliusában több évtizedes szünet után indult újra az egykori római katonai erőd régészeti feltárása.

Nagytétény múltját érintő régészeti kutatások kezdetei 1935-re mennek vissza, amikor Járdányi-Paulovics István Campona castellum területén feltárásokat kezdett. Munkássága során napvilágra került a táborfal több részlete, valamint az északkeleti és délkeleti saroktoronyok. A II. világháború során azonban a több éven keresztül folytatott ásítás teljes leletanyaga elpusztult.

Campona feltárását 1949, 1952, 1954–57, majd 1960-ban Fülep Ferenc folytatta. A kutatások nyomán birtokunkba kerülő adatok alapján felvázolhatóvá váltak Nagytétény római kori történetének főbb állomásai, ezek szerint:

Campona castelluma Pannonia Inferiorban (Alsó-Pannónia) a

Nagytétény–Campona – Researches in 1996.

Budapest District XXII.

The construction of an archaeological park is planned near the Nagytétény Castle Museum in the place of the former Roman Period fort of Campona. It is a joint project with the cooperation of the Hungarian National Museum and the local government of District XXII in Budapest.

Following rescue excavations in 1995, the systematic archaeological recovery of what used to be the Roman Period military fort, re-started in July 1996 following a several decades long break in such operations.

Investigations concerned with the past of Nagytétény extend back to 1935, when István Járdányi-Paulovics started excavations in the area of the Campona castellum (fort). As a result of this work, several wall sections of the fort, as well as its northeastern and southeastern towers were brought to light. Unfortunately, the artifactual material recovered over several years was completely destroyed during World War II.

Excavations at Campona were carried on by Ferenc Fülep in 1949, 1952, 1954-1957 and finally, in 1960. From data retrieved during his

bennszülött, kelta, eraviscus törzs területén az Exercitus Pannoniae erődláncolatának részeként épült fel a 2. század elején. A fából készült erődöt feltehetőleg az Aquincumból idevezényelt lovas csapat, a germán ala I. Tungrorum Frontoniana építette.

A markomann háborúk pusztításai után az erődöt a 2. század végén, a 3. század elején a helyőrségként itt tartózkodó trák ala I. Thracum Veterana sagittatorium c.R. építette át időtállóbb anyagból, kőből.

A 4. században a tábor helyőrsége a dalmát equites Dalmatae egység lett.

A 333-ban bekövetkezett szarmata pusztítás után a tábor helyreállításakor jelentős átépítéseket és védelmi megerősítéseket hajtottak végre a téglalap alakú, 178 x 200 m méretű erődön (31. kép).

Az erőd körül a kiszolgáló személyzet, a családtagok, mesteremberek települése, valamint a településhez kapcsolódó temető jött létre nagyjából a tábor építésével egy időben.

Az eddigi kutatások a fellelhető dokumentáció alapján a castellum erődtípusaira összpontosítottak és csak kismértékben érintették a tábor belső épületeit, ezért ezeknek a szerkezete csaknem teljesen ismeretlen előttünk.

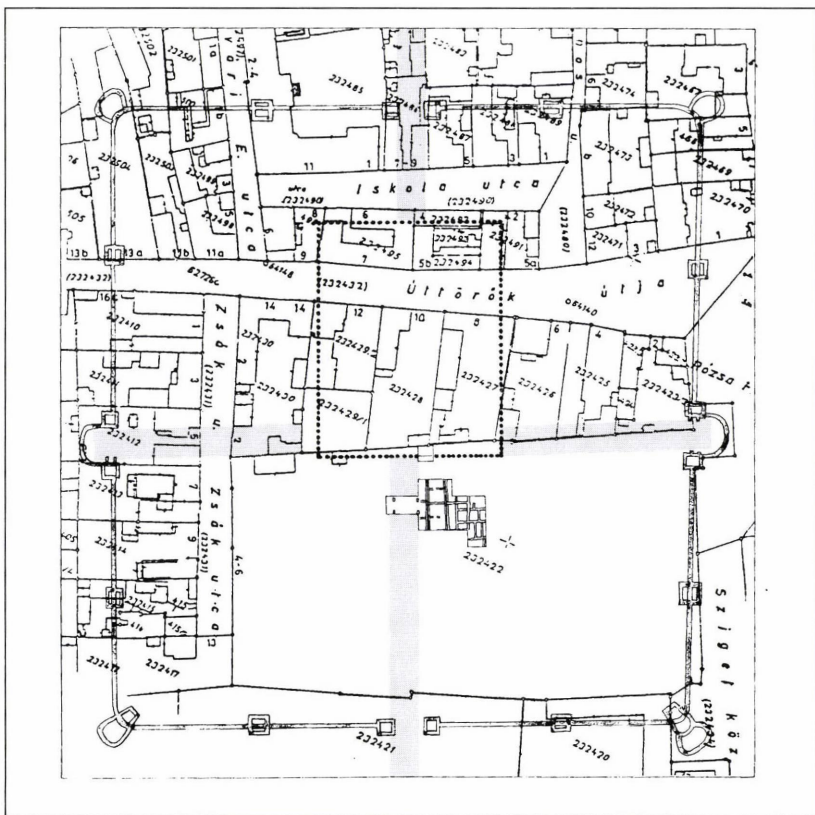
investigations it was possible to outline major stages in the Roman Period history of Nagytétény. These were as follows:

The Campona castellum was built in Pannonia Inferior within the territorium of the indigeneous Celtic Eraviscus tribe at the beginning of the AD 2nd century. It formed part of the chain of forts called Exercitus Pannoniae. This timber fort was probably built by the German cavalry unit ala I Tungrorum Frontoniana dispatched here from Aquincum.

Following destruction in the Marcomann Wars, the fort was rebuilt in more durable clay and stone by the Thracian ala I Thracum Veterana sagittatorium c. R. that was stationed here at the end of the 2nd and the beginning of the 3rd centuries.

During the 4th century, the fort was guarded by the Dalmatian unit, equites Dalmatae. Since the fort was destroyed by the Sarmatians in 333, reconstruction was carried out implementing substantial changes and reinforcements in the layout of this fort which measured 178 by 200 m (Figure 31).

The fort was surrounded by the settlement of service personnel, family members, and craftspeople. Meanwhile a cemetery was opened,

31. kép

Leletmentés 1995 őszén:

A camponai katonai tábor területét érintő tereprendezést megelőzően, az 1995 őszén végzett leletmentés a korábbi régészeti feltárások eredményeinek hitelesítését célozta meg.

Elgondolásunk szerint a castellum Duna felé néző (porta praetoria) kapuján át vezető út a via praetoria, az

largely at the time of the fort's establishment.

On the basis of retrievable documentation, to date, research has focused on the fortification features of the castellum. Buildings inside the fort were barely affected by this work. Therefore the structure of these latter remains practically unknown.

erődön belüli szakaszának azonosításával hitelesíthetővé válna nemcsak az erőd 4 kapujából kettő, de az eddig ismeretlen belső épületek elhelyezkedésére is nyerhetünk adatokat, és ami a legfontosabb, megtalálhatjuk a kapcsolatot a régi feltárásokból származó adatokhoz is.

A 18 m hosszú és 1,5 m széles kutatóárokban az előre meghatározott helyen 80 cm-es mélységben előkerült a keresett út felszíne, és ezzel bizonyítékot nyertünk az erőd déli, ill. keleti kapujának stratigráfiai és földrajzi helyzetének igazolására.

A via praetoria 7 m szélességű kavicsos alapozású út felszíneit 5 rétegben sikerült feltárni és felületben kibontani.

Az út azonosítása és feltárása azonban a római - hadmérnökök pontosságának ismételt igazolásán túl egy váratlan eredménnyel is gazdagította ismereteinket a camponai castellum belső épületeiről.

Az utat mindkét oldalról egy 54 cm szélességű faragott kőtömbökből összeállított porticus oszlopsorának alapfala szegélyezett, amit 74 x 74 cm méretű oszlopbázis szakít meg. Ez az oszlopbázis egy olyan oszlopsorra enged következetni, ami a via praetoriát két oldalról szegélyezte és díszítette. Az oszlopok feltehetőleg egy taberna (boltsor) épületének tetőzetét tartották, és

Rescue excavations during the fall of 1995:

Rescue excavations that preceded landscaping work in the area of the Roman military fort of Campona during the fall of 1995, were aimed at verifying the results of previous archaeological investigations.

It has been presumed that by identifying the within-fort section of the via praetoria, that runs across the fort's gate oriented toward the Danube (porta praetoria) two of the fort's four gates could be identified. In addition, previously unknown data could be gathered concerning the layout of inner buildings as well. Most importantly, however, a connection could be established between our results and the surviving records of old excavations.

The surface of the road we sought in a 18 m long and 1.5 m wide test trench appeared at a depth of 80 cm. This offered evidence concerning the stratigraphic and geographical position of the fort's southern and eastern gates respectively. Five layers of the 7 m wide via praetoria laid on gravel foundations could be distinguished and opened in the excavation surface.

In addition to illustrating the well known and undoubtable skill as well as precision of Roman military engineers, the excavation of this road offered other, unexpected information concern-

belső méreteiben az aquincumi legiótábor főútja mentén levő díszes tabernához hasonló. Méretére vonatkozólag kutatóárkunk nyugati végében feltárt kiszedett fal ad támpontot. Egy impozáns méretű, 5 m szélességű fedett oszlopcsarnok minden várakozáson felüli képe bontakozott ki előttünk.

Ásatások 1996-ban

Az idei ásatási évadban az előző év tapasztalatainak birtokában az erőd belső területének egy olyan pontját jelöltük ki, amelyet az erőd korábbi kutatója 1949-ben, majd a területre visszatérve 1952-ben tárt fel. A Fülep F. által feltárt és hátrahagyott épületrészlet maradványait bontottuk ki a több évtizedes bozótosból és tettük ismét szabaddá. A fennmaradt dokumentáció alapján az egyes feltárt és számokkal ellátott falszakaszokról feljegyzett adatok alapján nem minden esetben volt lehetőség a helyszín pontos azonosításra és így a régi feltárásokból származó leletanyag maradéktalan kiértékelésére sem. Ezért a továbblépés lehetőségének megteremtése miatt egy korszerű, a régít is magában foglaló tájékoztatói rendszer kialakítása vált szükségessé. A lehetőségeket mérlegelve egy tovább fejleszthető,

ing the inner buildings of the Campona castellum.

Both sides of the road were paralleled by the foundation walls of a row of columns built using 54 cm broad, carved stone blocks. This was interrupted by a 74 by 74 cm column base. This latter find is indicative of a row of columns that bordered and decorated the two sides of via praetoria. It may be hypothesized that these columns supported the roof structure of a taberna, that is, a row of shops. Internal measurements of this taberna are comparable to those of its ornate equivalent that lined the main road in the Aquincum legionary fortress. Its dimensions may be appraised on the basis of the wall remains discovered in the western end of the test trench. This covered hall of impressively large columns was 5 m wide and has surpassed all our expectations.

Excavations in 1996

On the basis of last year's experiences, this season was aimed at the recovery of a spot that had been studied during previous campaigns in 1949 and 1952. Remains of the building excavated and abandoned by Ferenc Fülep were rescued from the bushes growing on the site and made available for study. On the basis of surviving documentation,

a római tájolást figyelembe vevő 10 x 10 m-es blokkrendszer szerkesztettünk.

Az alfanumerikus rendszer az erőd északnyugati sarkától abécérendben indul, és megközelítőleg észak-déli irányú 10 m-es sávokat jelöl ki az erődön belül. A koordináta másik, számokkal jelölt eleme megközelítőleg kelet-nyugati irányban, ugyancsak 10 m-es sávokban az előzőre merőlegesen egy négyzethálót alkot. Az így létrejövő blokkrendszerben a korábbi évek feltárásaiból származó falszakaszok is rögzíthetővé váltak. A pontosabb dokumentálás elősegítésére a 10x10 m-es blokkokat tovább bontottuk és négy 5x5 m-es I-IV.-ig terjedő számozással ellátott szelvényekre osztottuk. Az egyes szelvényeken belül úgyszintén négy 2,5x2,5 m-es a,b,c,d, alegységekkel, a szektorokra bontással nagyon precíz térbeli 3 dimenziós dokumentálási igényeknek tehetünk eleget.

Hitelesítő ásatásunk az M, N, O-15, 16,17-ik blokk sorában zajlott.

Feltártuk és azonosítottuk a via praetoria és a via principalis, a táborközpont, a principia közelében levő szakaszát és ezzel lehetőségünk nyílt a két főút keleti sarkában korábban feltárt azonosítatlan falak meghatározására (32. kép).

not all wall segments could be identified by numbers, therefore artifactual material from those old excavations could not be completely identified and evaluated either. In order to help advance excavation work, a new, modern system of orientation had to be devised that also included elements of the old system. Having considered all the possibilities, a grid of 10 by 10 m squares was set up, which can be further expanded, but also incorporates the fort's original, Roman Period orientation.

This alpha-numeric system begins in the northwestern corner of the fort, proceeding by the capital letters A, B, C etc., thereby demarking 10 m wide bands within the fort that run approximately north to south. Correspondingly, the other direction of orthogonal coordinates identified by numbers is oriented more-or-less east-west, its bands forming the 10 by 10 m squares. Within this system, even wall sections that had been brought to light many years ago could be plotted. In order to fine-tune documentation yet further, large squares were sub-divided into four, 5 by 5 m units that were identified within squares using Roman numerals I to IV. Hierarchically, the next set of even smaller, 2.5 by 2.5 m sections was labelled using lower case letters (a, b, c, d). Together with stratigraphic data, this sub-division made

32. kép

A közel 300 négyzetméteres romterület kitakarítása után feltártuk a korábban már részben dokumentált, de nem azonosított taberna épületének közel 15 m-es szakaszát.

Újabb adatokat kaptunk a via praetoria mentén húzódó díszes oszlopsorral megépített taberna méreteire vonatkozólag, amely 5,2 m-es belvilágú helyiségekkel és a hozzákapcsolt 2,5 m-es belszélességű oszlopcsarnokkal épült meg. Az oszlopok 3,6 m-es ritmusa már további szerkesztésekre is lehetőséget ad.

A taberna mögött egy szűk, megközelítőleg 2 m szélességű sikátort azonosítottunk az időjárás viszonyosságainak 45 évig kitett, azért nagyon gyenge megtartású, eredetileg öntött habarcsos technikával megépített épület falai között.

the precise, three dimensional spatial documentation of phenomena possible. Verifying excavations were carried out in the major squares defined by bands M, N, O and 15, 16, 17 respectively.

Sections of the via praetoria and via

principalis running through the center of the fort (principia) were identified. Consequently, walls excavated earlier in the corner formed by these main roads could be identified as well (*Figure 32*).

Having cleared the almost 300 square meters of ruins, an approximately 15 m long section of the previously documented but not identified taberna was excavated. New data became available concerning the dimensions of the taberna that lay along the via praetoria and was decorated by rows of ornate columns. It had rooms measuring 5.2 m inside, while the columns formed an adjacent hall that was 2.5 m wide. The 3.6 m wide intervals measured between columns offer additional opportunities for reconstruction.

A narrow, approximately 2 m wide alley was identified that had run

Ezekre a falakra épült rá a későbbi időszakban egy kissé eltérő tájolási rendszerrel egy másik épület, amelyben felhasználgák a korábbi időszakból származó taberna még álló falait és a helyszínen összeszedett kőanyagot.

A rendkívül bolygatott területen az egyes helyiségek padlószintjeit még a korábbi ásások idején elbontották, ezért néhány EXERCITUS PANN. bélyeges tegulatöredéken kívül számottevő leletanyag az ismételten feltárt közel 350 m²-es felületről nem került elő.

Az ásás nemzetközi régészta-
bor keretében valósult meg, ahol az ELTE-BTK és más hazai főiskolák, középiskolák diákjai mellett külföldiek is, főleg felvidékiek vettek részt.

A kutatás anyagi bázisa a Budapest XXII. kerületi önkormányzat, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Magyar Nemzeti Múzeum, a RÖM Kft., a Pannonplast és a Magyar Hírlap támogatásával jött létre.

Kocsis László

behind the taberna among the building's very poorly preserved, poured mortar walls that have been heavily weathered during the last 45 years.

Another building with a slightly different orientation was erected on top of these walls in later times. It was constructed taking advantage of the remaining taberna structures as well as using stone rubble gathered on the spot.

Floor levels of the various buildings had been deconstructed by previous excavations in this heavily disturbed area. Consequently, aside from a few tegula fragments, stamped EXERCITUS PANN., no artifactual material worth mentioning came to light from the 350 square meters excavation surface.

This excavation was carried out within the framework of an international archaeological camp. In addition to students from the Institute of Archaeological Sciences of the Loránd Eötvös University (Budapest) and other colleges and highschools in Hungary, foreign guests included a number of participants from the Republic of Slovakia.

The financial basis of investigations was provided by the Local Government of District XXII., by the Ministry of Culture and Education, the Hungarian National Museum, the RÖM Ltd., the Pannonplast Company and the daily newspaper Magyar Hírlap.

László Kocsis

Az Aquincumi Múzeum kisebb szondázó jellegű feltárásai, kisebb leletmentései és régészeti megfigyelései az 1996. évben

Bp. II. ker., Szépvölgyi út 42.

A Szépvölgyi út déli oldalán lévő telken kiásott ház alapozási árkában római rétegeket 2,2–2,5 m mélységben figyelhattunk meg, objektum nélkül.

Facsády Annamária

Bp. III. ker., Szépvölgyi út 39.

A Szépvölgyi út északi oldalán a Matáv kábelárkában 1996. szeptember 30-án végeztünk leletmentést. Az MMG épület előtti szakaszon az árok déli oldalában római korból származó támpilléres falszakaszt bontottunk ki 10,5 m hosszúságban. A habarcsba rakott falból 29-30 cm-re kiugró támpillérek 360-380 cm távolságra voltak egymástól.

Facsády Annamária

**Bp. III. ker., Kiscelli utca–
Kiskorona utca**

1996. szeptember 26.-án bolygatótt csontváz exhumálásához hívta

Test excavations and small scale rescue operations of the Aquincum Museum in 1996

Budapest District II, Szépvölgyi Street 42.

Roman layers could be observed at a depth of 2.2-2.5 m in the foundation trench of a house, dug in a lot on the southern side of Szépvölgyi Street. No features occurred in these strata.

Annamária Facsády

Budapest District III, Szépvölgyi Street 39.

Rescue excavations in connection with a telephone-line trench opened by the MATÁV telecommunications company were carried out on the northern side of Szépvölgyi Street on September 30, 1996. A 10.5 m long section of a Roman Period buttressed wall was recovered from the southern side of this trench in the section lying in front of the so-called MMG building. The buttresses that jutted 29-30 cm out of the masonry wall were located at distances of 360 to 380 cm from each other.

Annamária Facsády

múzeumunk munkatársait a Matáv. A Bp. III. ker., Kiscelli u.–Kiskorona u. kereszteződésének délnyugati sarkában nyitott aknában 1,5 m mélységig felhettük meg a rétegviszonyokat. Az akna északkeleti sarkában talált bolygatott gyermekcsontváz világ-háborús, égett pusztulási rétegben feküdt. A másnap kitisztított kutatóárok aljában szintén bolygatott római réteget lehetett megfigyelni, illetve a meddő anyagából is sok római cserepet gyűjtöttünk. A felület északi harmadában kelet-nyugati irányú habarcsos, opus caementitium falcsont jelent meg, melynek két-három kősorát az alsó falperemig volt alkalmunk letisztítani. 3. századi sigillata töredékek és kocsihoz tartozó bronzveret alkotta a leletanyag reprezentatív részét, a fal környezetéből házi kerámia és bélyeges téglatöredékek kerültek elő.

A falcsont a canabae korábban itt feltárt apszisos épületéhez (PARRAGI GY. BpR 24/1976/ 177. o.) vagy észak-déli utcájának nyugati szélén álló épületeinek valamelyikéhez (Magyar Lajos utca 4–12. távfűtő árok) tartozhatott (NÉMETH M. Rég.Füz.Ser.1. No. 40. 1987. 39.o.).

Hable Tibor

Budapest, District III, Kiscelli Street – Kiskorona Street

On the 26th of September 1996, employees of our museum were called on to exhume a damaged human skeleton on the southwestern corner of Kiscelli Street – Kiskorona Street (Budapest, District III) where the MATÁV Telecommunications company had been carrying out building work. Stratigraphic conditions were observed in a telephone trench down to a depth of 1.5 m. In the northeastern corner of the same modern feature a the damaged skeleton of a child was found within a burnt, World War II destruction layer.

The following day, a disturbed Roman period layer was found at the bottom of the cleaned telephone trench and numerous Roman Period sherds could be collected in the previously removed backdirt as well. Remains of an opus caementitium masonry wall appeared in the northern third of the excavated surface. Two to three layers of its stone material could be excavated down to the edge of the lower foundation. The most interesting artifacts in the find material included terra sigillata fragments and the bronze fitting from a wagon. Domestic ware sherds and stamped brick fragments were found in the vicinity of the wall.

Bp. III. ker., Szentendrei út 59–61.

A Szentendrei út 59–61. számú telken a meglévő épület átalakításával és az udvari rész ideiglenes épülettel történő beépítésével egy műhely kialakítását végezték el, régészeti megfigyelés mellett. Miután az alapozási mélység (házalap és 5 darab pillér) esetében csak 80 cm volt, a szomszédos telken korábban végzett feltárások eredményei alapján csak a római kori rétegek tetejéig jutottunk. Az itt előkerült köves planírozási réteg tetejének szintjét rögzítettük.

A köves szinttől és az alapozási árok nyugati részén lévő falrészletből következtethettünk, hogy a Szentendrei út–Ladik utca sarkán lévő temetkezési hely északi irányban tovább folytatódik.

Zsidi Paula

Bp. III. ker., Szőlőkert utca 1.

A tavalyi szondázó jellegű feltárás (Aquincumi Füzetek (1996) 63–68) helyszínének felparcellázását követően a terület keleti felében egy könnyűszerkezetes épületet alapoztak.

Az alapozás sekély mélységben történt, régészeti megfigyelés alatt. Az alapozási árokból sem objektum,

The wall whose ruins were encountered must have belonged either to the building with an apsis in the canabae that had earlier been excavated in the area (Gy. PARRAGI BpR 24 /1976/ p. 177) or to one of the buildings that had stood along the street running north to south across the canabae (4-12 Magyar Lajos Street, trench for the long distance heating system; NÉMETH M. Rég.Füz. Ser. 1. No. 40./1987/ p. 39).

Tibor Hable

Budapest District III, 59–61 Szentendrei Street

As the result of the reconstruction of a house located on lot 59-61 on Szentendrei Street, a temporary building and a workshop were built requiring archaeological supervision. Since the depth of the new foundations (one house and five pillars) was only 80 cm deep, on the basis of excavation results from the neighboring lot it seems that only the top of the Roman Period layers was reached.

The depth of the levelling marked by a recovered layer of stones was thus established. On the basis of this stony layer and a wall segment recovered in the western section of the foundation ditch it was concluded-

sem réteg, sem pedig leletanyag nem került elő. Valószínű, hogy a vastag, újkori feltöltés során semmisültek meg, ha voltak a római kori rétegek.

Zsidi Paula

ed that the cemetery discovered at the corner of Szentendrei Street and Ladik Street had been expanded in a northern direction.

Paula Zsidi

Bp. XI. ker., Hunyadi János út 18.

1996. szeptemberében az ÖFAG területén (43587/13.hrsz.) egy új irodaépület-szárny alapozási munkáit kezdték meg, 31,5 x 0,80 x 0,90 m felületen. Itt régészeti felügyeletet láttunk el. A tervezett beruházás alatt húzódnak az albertfalvi vicus északkeleti részéhez tartozó maradványok. A megnyitott felületen, 80 cm mélységben még újkori feltöltés jelentkezett, melyből egy-két római cserepet tettünk el.

Szirmai Krisztina

Bp. XI. ker., Gellérthegy

1996. április 1. és 12. között ásatást végeztünk a Gellérthegyen. Az ásatáson három, különböző nemzetiségű régész hallgatócsoport dolgozott.

Öt szelvényt nyitottunk, de ezek közül négy üres volt. A pozitív szelvény méretei: 7 m hosszú és 3-4 m

Budapest District III, 1 Szőlőkert Street

Following the parceling of land in the placewhere test excavations had been carried out last year (Aquincumi Füzetek [1996] 63–68), foundations of a light structured building were dug in the area's eastern section. This work, monitored by an archaeologist, affected the territory only down to a small depth. No features, Roman strata or artifacts came to light from the foundation ditch. It seems likely that Roman Period layers that were potentially present here, were damaged during the deposition of the thick Modern Age fill.

Paula Zsidi

Budapest District XI, 18 Hunyadi János Street

Foundation work on a new office building were initiated in the area

széles. A szelvény többi részén a régészeti jelenségek a helyükön voltak. A sárga homok altalajon két járósínt volt egymás fölött. Az első járósínt egy, a geológiai rétegbe ágyazott kövekből álló feltöltésre „épült”, anyag nem volt benne. A második járósínt viszont volt egy fekete réteg, mely régészeti anyagot tartalmazott, s ami egy felhagyási vagy pusztulási réteg lehetett.

Ezen túl, egy gödröt találtunk, melyet sajnos a modern feltöltés részben bolygatott.

Összefoglalva: a szondaátás során tehát nem találtunk olyan érdekes kelta településrészletet, ami alapján érdemes lenne jövőre nagy felületen folytatni a munkát, ahogy azt eredetileg tervezték. A Gellérthegy déli lejtőjén befejeződtek a kutatások.

Patrice Bertin

of ÖFAG in September 1996. Roman Period remains connected to the northeastern section of the Albertfalva vicus are known to lie below this area. Modern Age fill was identified down to a depth of 80 cm in the excavated area which contained only a few Roman Period sherds.

Krisztina Szirmai

Budapest District XI. Gellért hill – joint project

Between April 1 and 12, 1996, planned excavations were carried out on Gellért hill. Three groups of archaeology students, each from a different country, worked on the excavation.

We opened five trenches, but of these four proved to be empty. The dimensions of the positive trench were: 7 m long and 3–4 m wide. In several parts of the trench, archaeological phenomena could be localized. Two walking levels were found on top of the yellow sandy virgin soil. The first of these was built on top of a fill that was deposited over stones embedded into the geological layer. It contained no artifactual material. On the other hand, a black layer cov-

ered the second walking level which contained archaeological finds since it may have been an abandoned stratum or a destruction layer.

In addition to these phenomena a pit was discovered which, unfortunately, had been partially disturbed by modern fill.

In summary: no interesting part of the Celtic settlement was recovered during the course of these test excavations which would justify the large surface archaeological operations planned here. Archaeological investigations on the southern slope of Gellért hill were thus finished.

Patrice Bertin

KÉPALÁÍRÁSOK

FIGURE CAPTIONS

1. Az 1. kemence északkeleti része és rostélyja
2. A 2. kemence rostályja
3. A 2. kemence északi oldalának megújított tapasztása
4. Összesítő az 1993-1996. évi feltárásokkal
5. A 3.sz. objektum bontás közben
6. Az 1.sz. római kori csatorna
7. Az 1.sz. római kori csatorna metszetrajza
8. Szarmata? edény
9. Helyszínrajz a helytartói palota eddig ismert területével
10. Az ismert palotaépület alaprajza
11. A palotaegyüttes déli erődtésfala a hozzátartozó toronnyal észak felől.
12. A palota északi zárófala a bejáráttal észak felől
13. Helyszínrajz a palotaegyüttes kiterjedésével az 1996. évi kutatások alapján.
- 14 a-b. Mozaik képe a helytartó palota keleti szárnyának az északkeleti saroktorony melletti négyzetes helyiségéből (Kép: *Archaeológiai Értesítő*, 97.kötet 121.old., rajz: *Budapest Régiségei* XVIII.kötet, 89.old.)
15. A sziget partszakasza az 1996.évi feltárás 8. kutatóárkának a közelében: fasorral, a Kis-Dunaággal, és a túloldalon Óbuda házaival
16. Vályog utca 3., 2. századi kút.
17. A 3. századi insularendszer részlete
18. Vályog utca 3., lakóház részlete.
19. Vályog utca 13., lakóház részlete.
20. Az aquincumi polgárvárostól keletre fekvő terület helyszínrajza az Óbudai Gázgyár területén végzett szondázó jellegű feltárás helyének feltüntetésével.
21. Aquincum topográfiaja a jelen kutatás feltüntetésével
22. A terület helyszínrajza a kutatóárkok feltüntetésével
1. The northeastern edge and grid of Oven 1
2. The grid of Oven 2
3. Renewed plastering on the northern side of Oven
4. General plan of the excavations 1993-1996
5. Feature 3 during excavations
6. Roman drainage channel No. 1
7. Section of Roman drainage channel No. 1
8. Sarmatian (?) vessel
9. General plan the old palace
10. Area of the road
11. The southern fortification wall of palace complex with an associated tower from the north
12. Northern closing wall with the entrance of the palace from the north
13. Map of the palace
14. a-b. Mosaic floor from square room in the eastern wing of the Governor's palace next to the northeastern tower. Fig.: *Archaeologiai Értesítő*, 97, p. 121 Drawing: *Budapest Régiségei* XVIII, 89
15. The banks of the island near research trench 8 in the 1996 excavations: With a row of trees, the Small Danube branch and Óbuda houses on the far side.
16. 3 Vályog street, 2nd century well
17. 3rd century insular structure (drawing)
18. 3 Vályog street, detail of dwelling
19. 13 Vályog street, detail of dwelling
20. Plan of the area located east of the Aquincum Civil town showing the location of test excavations within the territory of the Óbuda Gas Factory
21. Plan of Aquincum showing current research areas
22. Plan of the investigated area with test trenches
23. Superposed results of aerial photography, microgeodesic survey, geophysical measurements and test trenches in the research area.